
KAPITTEL 2

Samarbeidsorganisasjonene i Libanonprosjektet

Vegar R. Storsve

Gjennom disse årene hvor Libanonprosjektet har etablert seg er det gradvis utviklet et nettverk av organisasjoner både i Libanon og Norge. Alle samarbeidspartene utgjør en viktig del av prosjektets forutsetninger og er viktige for de forskjellige organisasjonenes mulighet til å lykkes innenfor sine interesseområder. Dette nettverket skaper et mangfold og en helhetsopplevelse i arbeidet enten de forskjellige organisasjonenes hovedfokus er kulturutveksling, undervisning, helsearbeid, solidaritetsarbeid eller bistandsarbeid. For å gi en bedre oversikt over dette nettverket presenteres her de forskjellige organisasjonene og deres tilknytning til og rolle i Libanonprosjektet.

Beit Atfal Assumoud (BAS)

The National Institution of Social Care and Vocational Training (NISCVT), kjent som Beit Atfal Assumoud (BAS) (De stolte barns hus), er en humanitær NGO¹ som arbeider i palestinske flyktningleirer og andre palestinske samfunn i Libanon. Organisasjonen ble etablert av Kassem Aina etter massakren på Tal El-Zaatar flyktningleir i 1976 for å ta vare på barn som hadde mistet én eller begge foreldre i massakren. I 1982, etter den andre israelske invasjonen av Libanon, ble flyktningleirene Sabra og Shatilla rammet av to nye gruppvekkende massakrer, denne gangen rettet mot kvinner og barn så vel som menn. Resultatet ble en alvorlig sosial krise, der hele lokalsamfunnet ble berørt. Som et resultat av disse nye ekstremt vanskelige levekårene utvidet BAS sitt arbeidsområde til å fokusere på hele familien. I dag arbeider BAS for palestinske flyktninger og andre vanskeligstilte nasjonaliteter som bor inne i leirene eller i deres nærområder.

1 Non-governmental organization

BAS' formål er å bistå og utvikle det palestinske samfunnet i Libanon gjennom ulike tjenester og prosjekter. Organisasjonen har programmer på de tre områdene utdanning, samfunn og økonomi, og helse og kultur på egne sentre i alle de 12 palestinske flyktningleirene i landet. Blant tiltakene er:

- sponsorprogrammer for å bedre familienes sosioøkonomiske situasjon
- spesielle programmer rettet mot kvinner, barn og ungdom for å utvikle det økonomiske og faglige potensialet i familiene
- arenaer for dialog med ungdom fra andre land for å gi ungdom en plattform for selvutfoldelse
- vedlikehold av palestinernes kulturelle arv for å styrke den nasjonale identiteten
- barnehagedrift, leksehjelp og tiltak rettet mot skole-dropouts
- tannklinikkdirift og familierådgivning
- kulturaktiviteter som speiding, sport, musikk og visuell kunst og drift av biblioteker og internettkafeer²

I flyktningleiren Rashedieh har vårt samarbeidsprosjekt bidratt til å etablere en musikkgruppe med ukentlig undervisning og aktiviteter i organisasjonens kultursenter. Fire lærere/musikere: Chadi Ibrahim, Haider Najeeb Shohrou, Nabil Alachkar og Yasser Wakkal har det meste av denne perioden undervist og ledet dette arbeidet. Her har det årlig vært 50–60 barn og ungdom under opplæring siden 2004. Denne «musikkskolen» har fått tett oppfølging, både faglig og økonomisk fra flere av våre samarbeidspartnere i Norge, og fungerer i dag som en motivasjonsmodell for de andre sentrene. Det er også i dette kultursenteret at musikkpedagogikkstudenter fra NMH har sin årlige prosjektpraksis³. De palestinske musikk og dansegruppene som har besøkt Norge i denne prosjektperioden, har også i hovedsak vært rekruttert fra denne «musikkskolen» i Rashedieh.

Vi startet også et tilsvarende prosjekt i leirene Nahr el-Barred og Beddawi i Tripoliområdet i 2006. Dette ble imidlertid stoppet da leiren i Nahr el-Barred ble utslettet i krigshandlinger mellom den libanesiske hæren og den radikale islamistgruppen Fatah al-Islam i 2007. Musikkaktiviteten i Beddawi er siden så smått kommet i gang igjen ved hjelp av lokale krefter.

BAS har hatt sosialarbeidere og barnehagelærere som deltagere i X-art-programmet⁴. Dette har inspirert til økt aktivitet på flere områder. Tegning, dans, litteratur, drama og

² <http://www.socialcare.org>

³ Se kapittel 4 for utfyllende informasjon om denne praksisen.

⁴ Les mer om utdanningsprogrammet X-art i kapittel 5

musikk er nå hyppige innslag i arbeidet med barnehagegrupper. Det siste året har BAS også satt i gang et nytt musikkprosjekt i sitt senter i flyktningleiren Burj el-Shemali. De resterende ni sentrene rundt omkring i Libanon ønsker seg tilsvarende prosjekter.

Imam Sadr Foundation (ISF)

Imam Sadr Foundation (ISF) er en frivillig organisasjon som har sitt utspring i Amal-bevegelsen i Libanon. Dette er et politisk parti grunnlagt av sjiamuslimske Imamen Musa al-Sadr. Som de fleste partier og bevegelser i Libanon hadde Amal en militis under borgerkrigen. Etter krigen ble disse militsene gjerne nedlagt, og partiene konsentrerte seg om politisk og sosialt arbeid. Det er vanlig at slike bevegelser har NGO-er som tar seg av helse, utdanning og annet sosialt arbeid, så også med Amal-bevegelsen. Bevegelsen har fortsatt stor politisk innflytelse i Libanon og har mange parlamentsmedlemmer.

Imam Sadr Foundation sier deres motiv for arbeidet generelt er å skape sosial likhet og rettferdighet gjennom endring av menneskers muligheter til å påvirke egen livssituasjon. Deres mål er å styrke kvaliteten generelt i samfunnet slik at flere mennesker kan føle seg i stand til å planlegge og selv ta positive beslutninger om eget liv og omgivelser. Institusjonen samarbeider tett med lokalsamfunnene i Sør-Libanon, og arbeidet deres er basert på deltagelse, kapasitetsbygging og selvstendighet for å oppnå følgende mål:

- å bedre livsvilkår for spesifikke grupper i Libanon som foreldreløse jenter, vanskeligstilte kvinner, lokalsamfunn i distriktene og fattige bynære områder for å hjelpe disse til å utvikle sin læreevne og få den kompetansen som trengs for å oppnå likeverdige økonomiske og sosiale muligheter
- å dekke de grunnleggende behovene til dem som er marginaliserte og ofre for konflikter, så vel som gutter og jenter med særskilte behov, for å utvikle deres selvtillit og muliggjøre bedre integrering i nærmiljø og samfunn
- å konsolidere en kultur av åpenhet, dialog og forsoning for å bygge et rettferdig samfunn med like muligheter, deltagelse og ansvar for alle, uavhengig av tro, hudfarge eller kjønn

ISF har opprettet og implementert en rekke prosjekter og programmer for å utvikle sterkere og sunnere samfunn. Det inkluderer barnehage, grunnutdanning og yrkesutdanning for jenter, spesialskole for funksjonshemmede og programmer for helse,

myndiggjøring og samfunnsutvikling. ISF mener at utdanning er avgjørende for sosial fremgang. Og at bare en helhetlig tilnærming som adresserer fattigdom, sosial eksklusjon og konflikt, kan skape et miljø der barna kan blomstre faglig⁵.

Vårt samarbeid med ISF startet i 2002 ved avdenling for spesialundervisning som var bygget opp og utviklet i samarbeid med NORWAC. De hadde den gang ingen erfaring med bruk av musikk i undervisningen, og deler av skolens ledelse og ansatte var skeptiske til å slippe musikken inn i skolen. Vi oppfattet at det var motstridende religiøse holdninger til dette i skolens kollegium og styre, men iherdig innsats fra musikktilhengere og vår demonstrasjonsundervisning og workshops mener vi hadde avgjørende betydning i oppstartsfasen. Diana Mostafa som har musikkutdanning fra konservatoriet i Libanon, ble ansatt for å delta i prosjektet, og etter hvert holdt hun tak i undervisningen og skaffet seg mange viktige erfaringer i arbeidet. Arbeidet med spesialklassene inspirerte, og prosjektet utviklet seg stadig. Skolen kjøpte gitarer, xylofoner og slagverkinstrumenter. Musikk- og danseworkshops ble holdt for flere lærere, og skolen fikk etter hvert eget musikkrom. Nå har alle grunnskoleklassene ved skolen ukentlig musikktimer, og to musikk lærere er ansatt. Skolen har også etablert et barne- og ungdomskor som fritidsaktivitet. Dette koret deltar i årlige nasjonale skole-konkurranser ved Det amerikanske universitetet i Beirut (UAB) og oppnår stadig bedre resultater. NMHs studenter bidrar med årlige skolekonserter, og barna fra skolen deltar aktivt i disse konsertene med egne forberedte innslag. Det har dessuten etablert seg en tradisjon for at skolens musikk lærere, Diana Mustafa og Raji Mustafa holder workshop i arabisk sang for studentene fra NMH.

Gjennom deltagelse i X-art-prosjektet og deres egen kollegaskolering har mange lærere ved ISF fått møte kunstfag og disse fagenes muligheter i undervisning. Skolens ledelse sier at de nå har fått åpnet øynene for flere kunstformer, og at kunst har blitt en naturlig del av innholdet i mange skolefag.

Maarouf Saad Social and Cultural Foundation (MSSCF)⁶

Maarouf Saad Social and Cultural Foundation (MSSCF) ble grunnlagt i Saida i 1980. Også denne NGO-en har sitt utspring i et politisk parti som også hadde egen militær under borgerkrigen. For å skaffe seg medlemmer og støttespillere var de fleste partier – også Popular Nasserist Organization (PNO), som dette partiet kalles – avhengig av

⁵ <http://www.imamsadr.net/News/news.php?NewsID=6885>

⁶ <https://www.facebook.com/MaaroufSaadFoundation>

å gi noe tilbake til folket. PNO hadde et samarbeid med PLO⁷ og er i hovedsak knyttet til sunnimuslimske grupper. Det religiøse er ikke fremtredende i deres bevegelse. Dagens leder i PNO, Osama Saad, satt i parlamentet frem til valget i 2009.

Osamas søster Mona Saad er i dag leder for Maarouf Saad Social and Cultural Foundation. I deres formålsparagraf kan vi lese at de ønsker å gi utdanning, helse og sosiale tjenester til alle underprivilegerede i lokalsamfunnet. De vil ha et særlig fokus på sårbare grupper og bidra til å spre kunnskaper om menneskerettigheter og bevissthet om offentlige tjenester i lokalsamfunnet. I tillegg til å drive to barneskoler, tre avdelinger for primærhelsetjenester samt egne prosjekter for mennesker som har falt utenfor samfunnet på forskjellige måter, arbeider MSSCF også med sosiale utviklingsprogrammer i samarbeid med andre lokale organisasjoner. Dette omfatter for eksempel helsetjenester, sosiale hjelpeprogrammer og sommeraktiviteter for barn.

I mangel av effektive offentlige tjenester i Libanon har grasrotas NGO-er som MSSCF spilt en uunnværlig rolle i å gi sosiale rettigheter for befolkningen. Mens borgerkrigen herjet i landet mellom 1975 og 1990, mobiliserte og arbeidet lokale frivillige organisasjoner i hovedsak med nødhjelp og bistand. Etterkrigstiden skapte forventninger om at organisasjonenes tjenester nå kunne styres mot utviklingsarbeid, men disse har ikke blitt innfridd i særlig grad. Vedvarende svakheter i det offentlige tjenestetilbudet samt kronisk politisk ustabilitet har tvunget libanesiske frivillige organisasjoner til å fortsette med nød- og bistandsarbeidet. Det skaper stor frustrasjon at ikke flere ressurser kan kanaliseres til utviklingsarbeid og kompetanseheving.

MSSCF driver to skoler som årlig mottar opp mot 700 libanesiske og palestinske barn til barnehage og grunnskole. Dette er i hovedsak barn som bor i de vanskeligstilte lokalsamfunnene i Saida og i den palestinske flyktningleiren Ain al-Hilweh. Skolene bygger på en integrert helhetlig tilnærming for å utvikle barns sosiale, emosjonelle, psykomotoriske, intellektuelle, psykologiske og kunstneriske evner. Barns rettigheter, deres rett til medvirkning og inkludering av barn med spesielle behov er forankret i skolens læreplaner og i alle skolens aktiviteter. Arbeid som bidrar til samarbeid mellom barn, deres foreldre og samfunnet vektlegges.

Ved å legge til rette for muligheter for læring og sosial vekst i et fysisk og sosialt vennlig miljø tilstreber MSSCF å bekjempe analfabetisme, tidlig skole-dropout, barnearbeid og generelt å styrke barn og foreldres mulighet til å delta i samfunnsutviklingen.

Dagens leder av MSSCF, Mona Saad, har lenge vært opptatt av kultur i utdanningsprogrammene, og hun har gjort mange gode erfaringer med tegning og visuelle uttrykksformer i skolen. De har hatt tegnelærer tilknyttet skolene i mange år. Inspirasjonen for dette fikk hun i tiden hun bodde og arbeidet i Danmark, der hun

7 The Palestine Liberation Organization. - Palestinsk frigjøringsorganisasjon ledet av Yasir Arafat

ble kjent med Anna Kanafanis prosjekter med kunst i opplæringen. Ternelæreren ved MSSCF har tilegnet seg denne metoden for bruk i skolene. I de første årene vi jobbet med utvikling av Libanonprosjektet, fikk vi stadig forespørsler fra Mona om et samarbeid med hennes skole om musikk. NORWAC var allerede inne i et helsebasert prosjekt for mødreskolering i MSSCF, og gjennom dette skaffet hun seg informasjon om vårt arbeid. Hun hadde allerede gjort noen forsøk med å ansette musikk lærere, men de hadde ikke kompetanse på den type klasseromsundervisning Mona så for seg.

Vårt samarbeid startet med at studenter fra NMH holdt konsert på skolen i 2007. Også her har NMH-konsertene blitt en årlig tradisjon, og skolens elever er alltid aktive både fra scenen og fra salen. Raji Mostafa som nå er ansatt musikk lærer ved disse skolene kombinerer dette med en tilsvarende jobb ved Imam Sadr foundation.

Da vi senere startet X-art-prosjektet, var MSSCF inne på lik linje med de to andre lokale institusjonene og deltok med 12 lærere i etterutdanningsprogrammet. I dag har alle elevene ved skolen ukentlig musikkundervisning med sin musikk lærer, og flere andre lærere bruker musikk i sin undervisning i andre fag.

Shohour Public High School (SPHS)

Shohour Public High School (SPHS) startet sin virksomhet i 2003, og ligger i landsbyen Shohour sør i Libanon, ca. 20 km inn i landet fra Tyr. Skolen har 250 elever som rekrutteres fra de 20 mest nærliggende landsbyene. Lokalitetene har vært relativt begrenset og dårlige, men de er nå i ferd med å flytte inn i nye lokaler som vil gi muligheter for økt elevmasse fra årene framover. Faglig sett minner skolens undervisningsplaner om den gamle gymnasimodellen vi kjenner fra Norge, og skal kvalifisere for opptak til universiteter og høyskoler. Undervisningen er både fransk-, engelsk- og arabisk-språklig.

Det er ingen praktisk estetiske fag ved skolen, og aktiviteter innen musikk, dans, drama og sport var lite ønsket de første årene. Denne delen av Libanon er styrt av sjia-muslimsk kultur med sterk dominans fra både Amal- og Hisbollah-bevegelsen⁸. Dette gjorde at skolen var preget av en del religiøs aktivitet fra starten av. Vår kontakt ved skolen var Abed Rashid som ble ansatt som rektor i 2007. Han kommer fra en uavhengig og nøytral livssynstradisjon og mente den religiøse aktiviteten fikk for stor oppmerksomhet og førte til en ekskluderende og ensidig dominans i elevmiljøet. Det ble derfor bestemt at religiøs aktivitet utenom religionsfaget, skulle foregå utenfor skolen

⁸ Hisbollah er et sjiamuslimsk politisk parti som fortsatt har egen milit i Libanon

etter skoletid. Rektor hadde kontakter i mange forskjellige miljøer, både i Libanon, Norge og i andre land, og viste stor interesse for vårt arbeid i Libanonprosjektet. Ved flere anledninger var han tilstede da studenter fra NMH holdt konserter i Libanon. Med argumenter om at kunst, kultur og estetiske opplevelser, samt kontakt med et internasjonalt miljø kunne gi elevene en bredere plattform for kunnskap og personlig utvikling, ble NMH studentene invitert til å holde konsert ved skolen. Det ble sendt søknader til sentrale skolemyndigheter og diskutert med kolleger og lokale politiske og religiøse ledere om tillatelse til et samarbeid med NMH, noe som også ble akseptert. I april 2007 var det dermed et historisk gjennombrudd for skolekonserter i denne delen av Libanon. Studenter fra NMH har siden fulgt opp dette med årlige konserter ved denne skolen i Shohour. Interessen i lærerkollegiet for slike aktiviteter ble ytterligere styrket gjennom et besøk fra Jessheim videregående skoles (JVS) musikk, dans og dramaelever samme år. De holdt workshops med elevene både i musikk, dans og drama, noe som også gav mersmak for flere av elevene som senere uttrykte et ønske om å jobbe videre med denne type aktivitet.

Det offentlige skolebudsjettet i Libanon ser ikke ut til å imøtekomme fag utenom de mer tradisjonelle, og det er vanskelig å etablere nye fag i skolene. Studieplanene for offentlig skole inkluderer estetiske fag, men blir sjeldent innført, blant annet fordi det er mangel på kvalifiserte lærere i disse fagene. Det libanesiske systemet er dessuten innrettet slik at det er opp til skolen å skaffe ekstra midler til det som eventuelt skulle vise seg som utvidede ønsker og behov ved skolene, slik som utstyr, læremidler, sosiale tiltak for elever eller lærere. Det er med andre ord en viktig del av rektorers oppgave å skaffe sponsorer til dette. For å få til noen forsøk med undervisning i musikk, dans og drama har skolen søkt FORUM for kultur og internasjonalt samarbeid, og mottatt noe midler til lærerlønn for kulturaktiviteter. Det har vært vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere, men tidvis har dette fungert for en liten gruppe elever som har valgt å delta i musikkaktiviteter etter skoletid. Denne undervisningen har de senere årene i stor grad dreid seg om å skolere elever som skal representere SPHS ved utvekslingsbesøk til JVS. Som en del av samarbeid- og utvekslingsavtalen som ble inngått mellom disse skolene i 2008, ser det ut som SPHS har behov for å kunne presentere og formidle noen libanesiske kulturtradisjoner. Aktiviteten øker, og det øves iherdig før de årlige utvekslingsbesøkene. Ofte er det nettverket i Libanonprosjektet som bidrar med lærerkrefter, spesielt gjennom et samarbeid med lærere fra Beit Atfal Assomoud.

Skolens kulturelle og internasjonale virksomhet har vekket stor oppmerksomhet i lokalsamfunnet, både blant politikere, religiøse ledere, andre skoler og befolkningen generelt. Lokale og landsomfattende konkurranser i forskjellige fag mellom skoler, sammenligning av strykprosent, karaktergjennomsnitt og søkertall, er faktorer som virker sterkt inn på skolehverdagen og skolenes økonomi i Libanon. Rektor ved SPHS

mener samarbeidet med de norske utdanningsinstitusjonene har hatt positive effekter på skolens resultater i flere fag, og dermed styrket deres omdømme. Ikke minst vekker det oppmerksomhet når elever fra SPHS deltar med musikkinnslag ved forskjellige seremonier og prisutdelinger. Skolemyndighetene har også gitt skolen utmerkelse for deres prestasjoner og utvikling.

Lebanese National Higher Conservatory of Music (LNHCM)⁹

Det libanesiske musikkonservatoriet (LNHCM) har sin opprinnelse i en musikk-skole som ble grunnlagt i 1930 av Wadie Sabra, også kjent som komponisten av den libanesiske nasjonalsangen. Hans støttespillere ved denne musikk-skolen var en liten gruppe musikere og kunstnere som hadde som mål å fremme klassisk kunstmusikk gjennom konserter og undervisning.

I 1953 gav den daværende libanesiske presidenten, Camille Chamoun, utdanningsministeren i oppdrag å etablere et statlig musikkonservatorium med utgangspunkt i denne omtalte musikk-skolen. Pianist, komponist og dirigent Anis Fuleihan fikk ansvaret for driften av konservatoriet, og det ble nedsatt et styre bestående av både kunstnere og politikere. Samtidig ble det dannet en forening kalt Les Amis de la Music (Musikkens venner), som skulle arbeide med å finne økonomisk støtte til konservatoriet. Konservatoriet ble senere, i 1959, offisielt etablert som en nasjonal institusjon under utdanningsministeren. Deres mandat var å drive undervisning, holde konserter og administrere et profesjonelt kammerorkester.

Under borgerkrigen i Libanon (1975–1991) stoppet all virksomhet opp, og konservatoriet ble påført stor skade. Alle instrumenter, dokumenter og bibliotek ble plyndret og brent. Undervisningen ble gjenopptatt i 1991 og ble senere oppgradert som en del av de nasjonale institusjoner for høyere utdanning. Komponist dr. Walid Gholmieh var president for konservatoriet i perioden 1992–2011, og under hans ledelse ekspanderte aktiviteten og det kulturelle mangfoldet vesentlig.

LNHCM har i dag om lag 5000 studenter og har knyttet til seg mer enn 200 lærere. De har nå både tradisjonell musikkteoretisk undervisning og instrumentalundervisning. De driver et orientalsk arabisk orkester og et vestlig symfoniorkester på profesjonelt nivå. Ved flere av deres avdelinger, både i Beirut, Saida og Tripoli, gir de også

⁹ <http://www.conservatory.gov.lb>

undervisning for barn og amatørmusikere på alle nivåer. Ifølge dagens president, Hanna El Amil, er det planer om å opprette avdelinger også flere andre steder i Libanon.

Vår kontakt med LNHCM har til nå vært begrenset til noen få besøk og observasjoner av øvelser i det orientalske arabiske orkesteret. Vi hadde en diskusjon med presidenten i 2005 om muligheten for et samarbeid i forbindelse med deres ønske om å etablere utdanning av musikkpedagoger. Dette ble ikke fulgt opp, både på grunn av problemer med kommunikasjonen under og etter de nye krigshandlingene i Libanon i 2006 og senere av tids- og ressursmessige årsaker. Imidlertid har vi i 2013 opprettet ny kontakt for å utvikle et samarbeid for workshops med våre utøverstudenter i februar 2014. Det er også gjort avtale om å diskutere muligheten for samarbeid om framtidig musikk lærerutdanning ved dette konservatoriet.

Algarheim skole

Elever ved Algarheim barneskole i Ullensaker har hatt kontakt med palestinske barn fra flyktningleirene i Libanon helt siden skoleåret 1994/1995. Etter initiativ fra et foreldrepar som hadde arbeidet for NORWAC i Libanon, ble det nedsatt en såkalt Libanongruppe bestående av noen foreldre i daværende 1. klasse. Kontakten fra skolen foregikk i begynnelsen gjennom brev og oversending av leker og klær.

Høsten 1997 dro noen av skolens 5. klassinger med søsken og foreldre på besøk til sine brevvenner i leirene i Libanon. Dette ble en sterk og unik opplevelse både for de norske gjestene og de palestinske barna. Libanonprosjektet ble organisatorisk knyttet til skolens foreldreutvalg i 1998, og året etter ble den gjensidige kontakten med de palestinske flyktningbarna mer formalisert gjennom inngåelse av en vennskapsavtale mellom FAU (Foreldrenes arbeidsutvalg) og organisasjonen Beit Atfal Assumoud.

I april 2002 hadde Algarheim skole besøk av 16 palestinske flyktninger (10 dansere, 4 musikere og 2 voksne ledsagere) som bidro med kulturutveksling i form av dans, musikk og matlaging. Etter det første besøket ved Algarheim skole i 2002 er kontakten og engasjementet holdt godt ved like. Både skolens lærere og foreldre oppsummerer erfaringene som viktige og nyttige både faglig, sosialt og for økt mellommenneskelig forståelse. Flere grupper av lærere, foreldre og elever fra skolen har senere besøkt sine venner i flyktningleirene. Musikere, sosialarbeidere og barn fra flyktningleirene i Libanon har ved forskjellige anledninger besøkt Algarheim skole. Blant annet var et av innslagene ved Jostein Gaarders Sophiepris-utdeling i 2003 et resultat av dette samarbeidet. En gruppe barn ved Algarheim skole hadde i forkant flere dagers

workshop med palestinske musikere, og sammen forberedte de et innslag der norske barn sammen med palestinere fremførte tradisjonell dans og musikk fra Palestina.

Skolen var også sentral da organisasjonene som nå samarbeider om Libanonprosjektet, inviterte til ny kulturutveksling i mai 2008. Et innholdsrikt program ble planlagt, og alt var klart da flyplassen i Beirut ble okkupert og stengt bare noen dager før avreise på grunn av interne konflikter i Libanon. Det var lagt ned et stort organiseringsarbeid fra spesielt en gruppe foreldre ved skolen. Vertsfamiliene i skolekretsen sto klare, programmet på skolen var planlagt i detalj, og andre viktige innslag i programmet var annonsert. Blant annet hadde den lokale 17. mai-komiteen i Ullensaker kommune basert mye av programmet sitt på dette besøket. Aller verst var det selvfølgelig for de palestinske ungdommene, som hadde sett fram til et par uker ute av de kummerlige leirene for å oppleve kanskje sitt livs første utenlandsbesøk. Minnene, frykten og traumene fra sommeren 2006 da Israel okkuperte og bombet Sør-Libanon, ble tydelig vekket til live. Alt måtte avlyses, og bare fremtiden kunne fortelle hvordan dette ville utvikle seg. Imidlertid løste denne konflikten seg ganske raskt og det ble satt i gang nye forberedelser både her hjemme og i Libanon. Når alle krefter mobiliseres, er det utrolig hvor effektivt en slik planleggingsprosess kan gjennomføres. Ikke minst så vi hvor viktig et sterkt engasjement fra foreldregruppa ved skolen var. I september 2008 var gruppa på plass, og et innholdsrikt kulturutvekslingsprosjekt ble gjennomført. 170 norske skolebarn fikk møte palestinske barn og kultur på nært hold, deres foreldre, søsken og naboer fikk også et lite innblikk i dette ved forskjellige lokale forestillinger. Gruppa hadde opptreden i Lindemansalen ved NMH, og de ble dessuten engasjert til å delta på den store Mela festivalen i Oslo (se Youtube: Palestinian roots II)¹⁰.

Det har i løpet av årene som Libanonprosjektet har vart, vært utskiftning av både lærere, rektor, FAU og unger ved skolen. På tross av dette har prosjektet overlevd og blitt videreført. Lærerne viderefører det de kan av palestinsk dans og trommespill som en del av årsplanen, og bildekollasjer fra besøkene henger fortsatt på veggene i skolen. Noen av elevene på skolen har møtt Libanonprosjektet igjen når de har startet på Jessheim videregående skole og erfart en ny side av prosjektet.

I 2012 ble nok et besøk virkeliggjort, der lærere, foreldre og skoleledelse denne gangen var ekstra motivert etter en studietur til Libanon. Bak disse besøkene ligger det mye frivillig innsats. I tillegg må det relativt mye penger til for å invitere en slik gruppe. Det første besøket i 2002 ble i hovedsak finansiert gjennom NORWAC, mens FORUM for kultur og internasjonalt samarbeid var hovedsponsor i 2008. Det tredje besøket ble planlagt i samarbeid med Vennskap Nord/Sør, som er den del av NORAD, og ble

10 <http://www.youtube.com/watch?v=hfoUjZAU0ZI>

et spleiselag mellom Vennskap Nord/Sør og FORUM, med noe tillegg fra Ullensaker kommune og private sponsorer.

Nok et opplevelsesrikt prosjekt for noen palestinske flyktninger og mange norske involverte kunne dermed gjennomføres, og besøket ble nok en gang oppsummert som meget verdifullt for alle deltagerne. Kontakten skaper en stor interesse for kulturutveksling, og holdninger til andre kulturer og etniske grupper blir utfordret på en meget positiv måte. Det blir spennende å se om denne kontakten vil vedvare, og om dette miljøet får nye muligheter til å videreføre prosjektet.

Norwegian Aid Committee as (NORWAC)

Norwegian Aid Committee as (NORWAC) er en humanitær organisasjon som arbeider med helseprosjekter gjennom lokale samarbeidspartnere i Libanon. Arbeidet er basert på prinsippet om solidaritet og likhet uavhengig av religion, rase og etnisk tilhørighet. Med støtte fra Utenriksdepartementet ble NORWAC etablert i Libanon etter den israelske invasjonen i 1982. Initiativtakerne ønsket en videreføring av det arbeidet som var gjort, og fortsatt gjøres av den norske solidaritetsbevegelsen for palestinere. I Libanon støtter NORWAC helseprosjekter som er viktige for flyktninger og fattige libanesere. NORWAC har jobbet uavbrutt i Libanon siden organisasjonen ble etablert, også i perioder med krig og interne konflikter.

I de siste årene har NORWAC jobbet sammen med lokale partnerne for å bygge opp kompetanse lokalt i Libanon innenfor mental helse. Prosjektet har også bidratt til at de lokale partene har samarbeidet, på tvers av kulturelle og politiske skillelinjer. NORWAC har bidratt med ekspertise fra Norge. De mentale helseprosjektene fokuserer på forebyggende tiltak overfor den viktigste målgruppen; palestinske barn og ungdommer i flyktingeleirene. Et viktig virkemiddel for å forebygge og bearbeide mentale problemer og lidelser hos de palestinske ungene, er støtte til kulturell utveksling mellom Norge og Libanon. Første gang en gruppe palestinske barn og unge fra flyktingleirene ble invitert til Norge var i 2002, med Algarheim skole i Ullensaker som vertskap. De palestinske ungene og elevene fra Algarheim har siden vært på flere besøk hos hverandre. Denne utvekslingen har styrket NORWACs overbevisning om å bruke kultur aktivt i arbeidet med mental helse. NORWAC og NMH har siden 2003 hatt et aktivt samarbeid for å utvikle og gjennomføre kultur- og musikkprosjekter. NMH har kunnet dra nytte av NORWACs veletablerte nettverk i Libanon. NORWAC på sin side mener dette samarbeidet har styrket deres rammebetingelser og muligheter for å lykkes i sine mentalhelsefaglige prosjektene med lokale samarbeidspartnere i Libanon.

FORUM for kultur og internasjonalt samarbeid, (FORUM)

FORUM for kultur og internasjonalt samarbeid (FORUM) er en norsk humanitær NGO som ble initiert og etablert i 2004. Den er organisert som en stiftelse og drives av et styre på fire medlemmer. FORUM arbeider primært innenfor kunstformene musikk, billedkunst og litteratur. Arbeidet er rettet mot land og områder der krig og/eller fattigdom har forårsaket vanskelige levekår, og hvor kunstaktiviteter kan bidra til å bedre livskvaliteten og gir synergieffekter i lokalsamfunnet. Stiftelsen har til nå jobbet med prosjekter i Libanon og Uganda, og vektlegger gjensidig utveksling av kultur og kunnskap på tvers av geografiske grenser og kulturer.

I Libanon samarbeider FORUM og NMH i prosjekter rettet mot barn og unge i de palestinske flyktningleirene, utveksling mellom Norge og Libanon, og å bygge nettverk mellom institusjoner, frivillige organisasjoner og skoler. FORUM har arrangert mange kulturaktiviteter i flere palestinske flyktningleire og libanesiske skoler siden 2004. Mange barn og unge har i stiftelsens regi deltatt i workshops også innen visuell kunst, drama, litteratur og bibliotekets virksomhet. Flere grupper av unge palestinere og libanesere har fått anledning til å besøke Norge gjennom samarbeid og økonomisk støtte fra FORUM. Siden 2005 har stiftelsen gitt vesentlig økonomisk støtte til den daglige driften av kulturaktiviteter i BAS, og reisestøtte til over 100 studenter fra NMH som har deltatt i prosjektet.

For å sammenfatte alle de erfaringer vi har gjort de siste årene, og å arbeide mer effektivt, ble samarbeidet mellom FORUM, NORWAC og NMH om X-art programmet for lærere og sosialarbeidere utviklet og påbegynt i 2009. Disse tre partnerne har også formalisert det fremtidige samarbeidet gjennom en intensjonsavtale. Hovedideen med samarbeidet er at ved å utdanne de som er direkte involvert med barna til daglig i skole, barnehage eller fritidsaktiviteter, håper vi å være i stand til å nå flere barn, også over en lengre periode. Vi ser også dette programmet som en viktig arena for kulturell og faglig utveksling mellom ulike grupper innad i Libanon, og mellom skandinaver, palestinere og libanesere

Jessheim videregående skole (JVS)

Spiren til Jessheim videregående skoles (JVS) engasjement i Libanon ble sådd i forbindelse med et foredrag på skolen i 2002, holdt av palestinere på besøk ved Algarheim skole. Videre sporadisk kontakt og musikk læreres deltagelse i de første musikkforsøkene i regi av NORWAC, bidro til informasjon og økt interesse for dette arbeidet

på skolen. Engasjementet økte betraktelig i forbindelse med nye krigshandlinger i Libanon våren 2006. Dette året startet skolen med en alternativ innsamling i forbindelse med Operasjon dagsverk til prosjekter i Libanon. Midlene har gått til å støtte arbeidet som Beit Atfal Assumoud og Abu Jihad al Wazir Rehabilitation Centre gjør i de palestinske flyktningleirene. De senere år har innsamlede midler også støttet Marouf Saad foundations arbeid i Saida for rehabilitering av ungdom som har falt utenfor utdanning og arbeidsmarked.

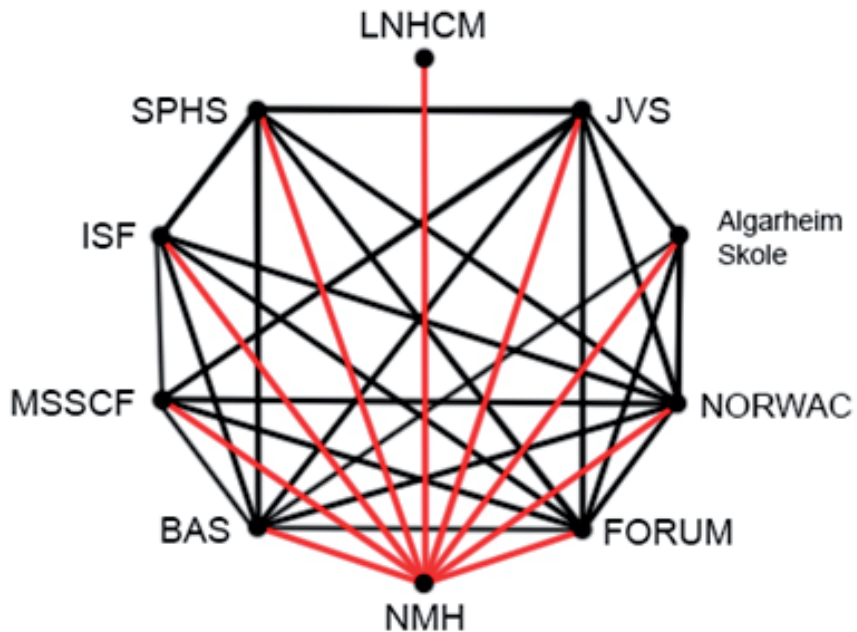
Siden 2008 har JVS også hatt en utvekslingsavtale med Shohour videregående skole i Sør-Libanon. Lærere og elever har siden besøkt hverandres skole annet hvert år med fokus på forskjellige fagområder. JVS skriver på sin hjemmeside om Libanonprosjektet at:

[...] dette er for å fremme vennskap og forståelse mellom mennesker fra to fullstendig forskjellige verdener. Religion, kultur, språk, oppdragelse, vaner, politisk system, klima og tradisjoner er nøkkelord som beskriver forskjellene og likhetene mellom våre land. Innsamlingsaksjonene til palestinske flyktninger og arbeidet med vennskapskolen i Shohour gir oss fantastiske muligheter til å få opplevelser og kunnskap om andres kulturer. Kunnskap er den beste måten å bekjempe rasisme og fordommer på. Denne unike muligheten til å kunne reise og besøke Libanon, og at libaneserne og palestinere får muligheten til å kunne besøke Norge, øker forståelsen for hverandre og kanskje har vi mer til felles enn hva vi trodde? Vi får også gleden av å se resultater og kan rapportere direkte om effekten av penger fra innsamlingsaksjonene poengteres det fra skolen¹¹.

JVS sitt engasjement i Libanon bidrar sterkt til helhetsprosjektet og samarbeidet mellom de beskrevne samarbeidspartene både her i Norge og i Libanon. NMH har ikke noe formalisert samarbeid med JVS, men vi har stor glede og nytte av hverandres nettverk både når det er besøk her til lands, og når vi arbeider i Libanon. Ved flere anledninger har lærere fra skolens musikk, dans og dramalinja undervist både ved X-art kurs og for musikkgruppa i Rashedieh.

11 <http://www.jessheim.vgs.no/sok/?q=Li>

Nettverk av samarbeidsorganisasjoner i Libanonprosjektet

Forkortelser:

NMH: Norges musikkhøgskole

BAS: Beit Atfal Assumoud

MSSCF: Maarouf Saad Social and Cultural Foundation

ISF: Imam Sadr Foundation

SPHS: Shohour Public High School

LNHCM: Lebanese National Higher Conservatory of Music

JVS: Jessheim videregående skole

NORWAC: Norwegian Aid Committee as

FORUM: FORUM for kultur og internasjonalt samarbeid